

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертаційну роботу Маліка Максима
Анатолійовича на тему «Неоіндустріалізація національної економіки в
контексті світових інтеграційних процесів», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка
та управління національним господарством**

Актуальність обраної теми дисертації. Сучасний розвиток світової економічної системи, глобальний характер якої вже не викликає жодних сумнівів, характеризується трансформацією окремих економічних систем, з притаманними їм рисами національного курсу розвитку в єдину систему. Істотний поштовх міжнародним інтеграційним процесам надають, безумовно, позитивні ефекти від участі в інтеграційних об'єднаннях, при чому на сьогодні вкрай об'єктивної оцінки потребують наслідки реалізації будь-якого інтеграційного вектору. Розвиток національної економіки, враховуючи першочергову роль промисловості у вирішенні актуальних проблем, залежить від вдало сформованої та реалізованої концепції її неоіндустріалізації, що забезпечить прискорений розвиток індустрії, широке впровадження інновацій, автоматизацію виробництва, створення нових вертикально-інтегрованих структур. Зазначені складові курсу неоіндустріалізації національної економіки, безумовно, виступають основою її економічного зростання та підвищення глобальної конкурентоспроможності. Зазначені положення доводять наукову та практичну значущість дисертації Маліка М. А., в якій здійснюється комплексне вирішення проблеми з розробки науково-методичних підходів й практичних рекомендацій щодо визначення курсу на неоіндустріалізацію національної економіки в умовах залучення країни до світових інтеграційних процесів.

Актуальність та своєчасність проведеного дослідження підтверджується належністю дисертації до наукових проектів Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за держбюджетними темами: «Умови, фактори та механізми забезпечення розвитку ЗЕД України в сучасній світовій економіці» (номер державної реєстрації 0109U005427, 2009–2013 рр.), в межах якої автором проаналізовано особливості

світових інтеграційних процесів та їх вплив на розвиток окремих економік, особливості розвитку ключових галузей Української промисловості, особливості неондустріалізації національної економіки в контексті світових інтеграційних процесів, теми «Стратегічний розвиток національної економіки, регіонів та підприємств» (номер державної реєстрації 0113U005211, 2013–2014 рр.) в рамках якої здійснено обґрунтування курсу на неоіндустріалізацію як основного стратегічного вектору розвитку національної економіки.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Теоретичні положення, дослідження, пропозиції і висновкам, що представлені в дисертації відображають авторський підхід до вирішення поставлених в роботі завдань. Дисертаційна робота характеризується повнотою та логічною послідовністю викладення, достатнім рівнем обґрунтованості й вірогідності результатів.

Наукова аргументованість та обґрунтованість теоретичних положень, висновків та рекомендацій дисертації обумовлені використанням в якості її теоретико-методологічної основи фундаментальних положень теорії фінансів, теорії економічної та фінансової інтеграції, теорії та концепцій розвитку світової фінансової системи. Методичну базу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи та підходи: процес ний, системний та ситуаційний підходи, методи кількісного і якісного аналізу, синтезу та узагальнення.

Достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначаються також і тим, що в процесі дослідження дисертантом опрацьовано широке коло літературних джерел комплексного характеру, нормативно-правові акти України, монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, дані Державного комітету статистики України, статистичні та аналітичні матеріали міжнародних організацій, а також періодичні та інформаційні видання.

Практичне значення результатів дослідження Маліка М. А. підкреслюється їх використанням в діяльності Департаменту розвитку базових галузей промисловості Донецької обласної державної адміністрації, зокрема, при

розробці Стратегії економічного і соціального розвитку Донецької області на період до 2020 р. використано запропоновані автором напрями та інструменти щодо вибору вектору інтеграції промислових підприємств (довідка від 03.02.2014 р. № 1.11/077). Запропоновані автором методичні підходи до кількісної оцінки впливу інтеграційних ефектів на розвиток металургійної галузі України та рекомендації щодо неондустріалізації національної економіки впроваджено в діяльність Донецької торгово-промислової палати (довідка від 05.02.2014 р. № 15/74). Теоретичні положення, висновки та пропозиції щодо розвитку процесів неондустріалізації національної економіки з урахуванням процесів міжнародної інтеграції використано для методичного забезпечення викладення дисциплін «Міжнародні економічні відносини» та «Ринкова трансформація економіки регіону» Донецького державного університету управління (довідка від 12.02.2014 р. № 02-21/12).

Позитивної оцінки заслуговує також структура роботи, яка має логічний характер і послідовність викладення основних питань при розкритті теми. Грунтуючись на розроблених концептуальних положеннях щодо неондустріалізації національної економіки в рамках світових інтеграційних процесів, автором визначено основні вектори, за якими може і має здійснюватись інтеграція національної економіки до світового простору з урахуванням курсу на неондустріалізацію.

Останній розділ дисертації присвячено удосконаленню методичних підходів та розробці оптимізаційної моделі обґрунтування напрямів інтеграції національної економіки для формування курсу на неондустріалізацію, що свідчить про наявність внутрішнього тісного взаємозв'язку структурних частин дисертації Маліка М. А., їх пов'язаність між собою, єдність та логічну завершеність.

Зазначене надало змогу Маліку М. А. вирішити у своїй дисертації актуальне наукове завдання щодо обґрунтування напрямів та заходів неондустріалізації національної економіки України в умовах посилення участі країни у світових інтеграційних процесах.

Наукова новизна одержаних результатів. Ознайомлення зі змістом

дисертації та автореферату, основними публікаціями автора, надає можливість виділити наступні положення, що визначають її наукову новизну:

1. розвинуто теорію неоіндустріалізації національної економіки шляхом включення та аналізу впливу інтеграційної складової (на основі поєднання вертикальної та горизонтальної галузевої міжнародної інтеграції), що на теоретичному рівні визначає шляхи переходу до наукомісткого виробництва, розвиненню високотехнологічного виробництва та автоматизації промисловості (с. 29-31, рис. 1.1);

2. запропоновано удосконалення науково-методичних засад щодо формування курсу на неоіндустріалізацію на основі виокремлення основних векторів міжнародної інтеграції України до світової економічної системи: східного та західного, що надало можливість виділити основні складові інтеграційного курсу: якісне оновлення власної промисловості, посилений розвиток міжнародного співробітництва, зокрема у сфері інноваційної діяльності, формування потужного науково-дослідного базису тощо (рис. 1.3 с. 37, с. 44-47);

3. досить цікавим є підхід автора до розвитку концептуальних положень неоіндустріалізації національної економіки в контексті світових інтеграційних процесів: завдяки запропонованому в роботі підходу, передбачається поступове включення окремих галузей промисловості країни в глобальну економіку завдяки реалізації конкретних інтеграційних проектів, що сприятиме вчасному виявленню та попередженню негативних наслідків означеної співпраці як в межах східного, так і в межах західного інтеграційних векторів (с. 58-60, рис. 1.9 с. 65);

4. заслуговує на позитивну оцінку запропонований автором методичний підхід до формування курсу на неоіндустріалізацію національної економіки, який базується на ґрунтовному аналізі сучасних економічних та інтеграційних процесів в національній економіці (с. 89-98);

5. доречним є удосконалення науково-методичного підходу до формування курсу на неоіндустріалізацію національної економіки, що сприяло формуванню та обґрунтуванню використання сценарного підходу до вибору напрямків міжнародної інтеграції (з реалізацією складових концепцій

неоіндустріалізації на модельному рівні) в межах загального курсу на неоіндустріалізацію національної економіки (с. 118-124);

6. є досить аргументованим запропонований автором методичний підхід до обґрунтування напрямів інтеграції економіки України в межах загальнонаціонального курсу на неоіндустріалізацію економіки. Підхід передбачає побудову моделі впливу інтеграційних факторів на можливості залучення іноземних виробників до національного ринку, виходу вітчизняних підприємств на внутрішні ринки країн-партнерів, а також оцінити в національному масштабі наслідки економічної інтеграції окремих галузей промисловості (с. 141-145).

7. варто відзначити й розроблені рекомендації щодо неоіндустріалізації національної економіки, що базуються, перш за все, на заходах організаційно-економічного характеру й виступають базисом реалізації цілісної концепції неоіндустріалізації національної економіки. Рекомендації сформовано з урахуванням інтеграційних чинників зовнішнього походження, оцінки розвитку промисловості в умовах інтегрованості до світового економічного простору, а також пріоритетними напрямками розвитку національної економіки в контексті неоіндустріалізації: формування й розвиток великих національних вертикально інтегрованих компаній, що сконцентровані на наукомісткому виробництві з використанням провідних технологій (с. 162-166);

Отримані результати та викладені у дисертації пропозиції безумовно сприятимуть формуванню оптимального вектору інтеграції України до світового економічного простору в рамках загальнонаціонального курсу на неоіндустріалізацію економіки.

Відповідність роботи вимогам ВАК України. Дисертація (комп'ютерний набір) виконана українською мовою, оформлена у відповідності до вимог ДАК України, є завершеною науково-дослідною працею, виконаною на високому теоретичному і практичному рівнях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Наукові положення мають достатній рівень обґрунтованості, їх достовірність і новизна є об'єктивними.

Структура дисертації, що включає вступ, три розділи, висновки, список літературних джерел і додатки, має логічний і послідовний характер, написана науковою мовою, а таблиці, графіки та схеми узгоджені з основним текстом дисертації.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором працях. Наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані в результаті проведеного дослідження, викладено у 12 наукових працях автора (вісім статей у наукових фахових журналах і збірниках наукових праць, в т.ч. одна стаття – у виданні, яке входить до міжнародних наукометричних баз, чотири публікації – у збірниках матеріалів конференцій). Десять робіт опубліковано автором самостійно. У роботах, опублікованих у співавторстві, особистий внесок Маліка М. А. стосується безпосередньо теми дисертації і має елементи наукової новизни.

Дискусійні положення та недоліки. Відзначаючи в цілому досить високий рівень наукових здобутків дисертанта, обґрунтованість переважної більшості результатів дослідження, слід зазначити наявність певних дискусійних положень та критичних зауважень:

1. при викладенні концептуальних положень щодо неоіндустріалізації національної економіки в контексті світових інтеграційних процесів (с.56-62) доречно було б вказати часові кордони, в рамках яких буде здійснюватись і вдосконалення нормативно-правового забезпечення курсу на неоіндустріалізацію, і вдосконалення керуючої та керованої підсистем, і вибір й обґрунтування вектору інтеграції;
2. з тексту дисертації не до кінця зрозумілим є склад керованої та управляючої підсистем, які безпосередньо забезпечують реалізацію курсу на неоіндустріалізацію національної економіки з урахуванням міжнародних інтеграційних процесів (с. 63-65, рис. 1.9);
3. у розділі 2 «Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку національної економіки в контексті її неоіндустріалізації», на нашу думку, доречно було б висвітлити також досвід інших країн (зокрема Росії, Індії,

Бразилії) у формуванні та реалізації курсу на неоіндустріалізацію національної економіки в умовах поглиблення міжнародної інтегрованості;

4. аналіз перспектив й обмежень у співпраці в рамках інтеграції України у східному та західному напрямках (табл. 2.6, с. 90) доречно було б відобразити у розрізі окремих сфер життєдіяльності країни;

5. у запропонованій оптимізаційній моделі вибору напрямів міжнародної інтеграції (с.139-142) не враховано дію неекономічних чинників, зокрема політичних факторів, які, на нашу думку, в багатьох випадках є вирішальними в прийнятті рішень щодо інтегрованості країни до певного інтеграційного об'єднання в міжнародному економічному просторі.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження.

Дисертація Маліка М. А. відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, профілю спеціалізованої вченої ради та вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника № 567.

Автореферат за змістом, структурою і оформленням відповідає встановленим вимогам. Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертації.

Результати проведеного дослідження опубліковані автором у 6 фахових виданнях, повністю відображають його особистий внесок у наукові положення, висновки та практичні рекомендації. Зміст наукових публікацій автора у фахових виданнях розкриває основні положення дисертації. Апробацію результатів дослідження відповідно до пп. 12 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, здійснено на 4 конференціях.

Дисертація Маліка Максима Анатолійовича «Неоіндустріалізація національної економіки в контексті світових інтеграційних процесів» є завершеною, самостійною науковою кваліфікаційною роботою, яка має теоретичне і практичне значення та характеризується науковою новизною. Проведене дослідження, достовірність й обґрунтованість його результатів свідчать про рівень наукової зрілості та професійної підготовки здобувача та у

сукупності розв'язують конкретне наукове завдання щодо розвитку теоретичних положень й практичних рекомендацій з обґрунтування курсу неоіндустріалізації національної економіки в умовах участі України в процесах міжнародної інтеграції.

Дисертація Маліка Максима Анатолійовича «Неоіндустріалізація національної економіки в контексті світових інтеграційних процесів» відповідає пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

офіційний опонент,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки
підприємства Запорізької державної
інженерної академії МОН України

О. С. Камушков

Підпис Камушкова О.С. засвідчую
Вчений секретар

В.О.Лавроненко-Жорник

Відрук
Вчений
СВР

06.02.2015г.

Т.В. Веріца